

Καθηγητής Χρήστος Καραγιάννης: Ψηφιακή ξενάγηση σε 32 θρησκευτικά μνημεία

/ [Επικαιρότητα](#)

Τον θρησκευτικό, ιστορικό και πολιτιστικό πλούτο 32 θρησκευτικών μνημείων και Ιερών Μονών της Αττικής μπορούν πλέον να γνωρίσουν όλοι μέσω του Διαδικτύου και μάλιστα με ελεύθερη πρόσβαση. Να δουν, μέσω της βοήθειας της εικονικής πραγματικότητας και της τρισδιάστατης απεικόνισης, αλλά και να ακούσουν, την περιγραφή σε πέντε γλώσσες, των μοναδικών θησαυρών, που εδώ και αιώνες κοσμούν τους εσωτερικούς τους χώρους και ενισχύουν αθόρυβα το αποτύπωμα της κληρονομιάς της χώρας μας διεθνώς.

Πρόκειται για το αποτέλεσμα ενός έργου της Αρχιεπισκοπής Αθηνών, που υλοποιήθηκε με την επιστημονική ευθύνη του ΕΚΠΑ και τη χρηματοδότηση μέσω ευρωπαϊκού προγράμματος.

Ο ψηφιακός επισκέπτης μυείται στη μυσταγωγία που αποπνέουν οι ιεροί τόποι λατρείας, προσκαλείται και εντάσσεται στην ιερότητα του χώρου και μπορεί να επανασυνδεθεί με τον Χριστιανισμό και τη μυστηριακή, λατρευτική ζωή, όπως

τονίζει στη συνέντευξη που παραχώρησε στο ΑΠΕ-ΜΠΕ, ο επιστημονικός υπεύθυνος του έργου και αντιπρύτανης Διοικητικών Υποθέσεων Φοιτητικής Μέριμνας και Διά Βίου Μάθησης του ΕΚΠΑ, Καθηγητής Θεολογίας, [Χρήστος Καραγιάννης](#).

Επιπλέον, όπως υπογραμμίζει, ο ψηφιακός επισκέπτης μπορεί να ενημερωθεί για άγνωστες πτυχές της ιστορίας της πρωτεύουσας, τις οποίες ανέδειξε η ιστορική έρευνα επί αυτών των 32 θρησκευτικών μνημείων και ιερών ναών, ενώ αναδεικνύονται και περιγράφονται έργα τέχνης, πραγματικά κομψοτεχνήματα, που δεσπόζουν στους χώρους (τέμπλα, άμβωνες, αγιογραφικές συνθέσεις στην τοιχοποιία ή σε φορητή εικόνα), έργα σημαντικότητας δημιουργών, η μελέτη και η τρισδιάστατη, λεπτομερής παρατήρηση των οποίων αναδεικνύει άγνωστες πτυχές της τέχνης.

Το έργο, όπως εξηγεί ο κ. Καραγιάννης, βοηθά στην κατανόηση του ότι «οι Ιεροί Ναοί είναι αναπόσπαστο τμήμα της βιωματικής εμπειρίας του λαού της Αθήνας, της ταυτότητας της πόλης, των μορφών που ανέδειξε το κοινωνικό, πολιτιστικό και χριστιανικό της περιβάλλον».

Ολόκληρο το κείμενο της συνέντευξης του κ. Καραγιάννη στο ΑΠΕ-ΜΠΕ και τη Λένα Μαχαίρα έχει ως εξής:

Ερ.: Κύριε αντιπρύτανη, η ψηφιοποίηση του πλούτου που κρύβεται σε αυτά τα 32 θρησκευτικά μνημεία του κέντρου της Αθήνας πρέπει να ήταν μία κάθε άλλο παρά εύκολη υπόθεση...

Απ.: Πράγματι, άλλωστε το παρελθόν αποτελεί μια άγνωστη γη, που η ανθρωπότητα καλείται να γνωρίσει και να κατανοήσει. Και χωρίς την κατανόησή του δεν μπορούμε να καλλιεργήσουμε και να προωθήσουμε την πολιτιστική ιστορία του έθνους μας, να την εξελίσσουμε στο σήμερα και να την προάγουμε στο μέλλον. Κι αν, παλαιότερα, η πολιτιστική κληρονομιά είχε την έννοια της κληροδοσίας, σήμερα συνιστά πρακτική ανάδειξης και κατανόησης της προέλευσής μας, της οντολογικής μας ταυτότητας.

Η Ψηφιακή Πολιτισμική Κληρονομιά συνδυάζει πολιτιστικά δεδομένα με εικονικές τεχνολογίες και αποτελεί το μέλλον της τεκμηρίωσης και της ενίσχυσης του πολιτιστικού αποθέματος σε μια σύγχρονη, πιο ελκυστική και πιο οικεία για τη νέα γενιά κατεύθυνση. Μάλιστα, η αμοιβαία συνεργασία και συνέργεια μεταξύ των επιστημών της Θεολογίας και της Πληροφορικής στην αξιοποίηση των μεθόδων τρισδιάστατης έρευνας και των πολιτιστικών μελετών έχει αλλάξει έντονα τον τρόπο εξέτασης τόσο της τεκμηρίωσης όσο και της προστασίας της. Σημαντικό

ρόλο διαδραμάτισε η εμπειρία που έχει χτιστεί μετά την άρτια εκτέλεση τριών έργων για λογαριασμό της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, δήμων και του Πανεπιστημίου με ανάλογο περιεχόμενο.

Ερ.: Ποια θρησκευτικά μνημεία έχουν ψηφιοποιηθεί;

Απ.: Μέσω της εικονικής περιήγησης επιχειρούμε να μεταδώσουμε στον ψηφιακό επισκέπτη την πληροφορία, τη γνώση για 32 ιστορικούς ιερούς ναούς της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών. Να τον καταστήσουμε μέτοχο της ιστορίας, του πολιτισμού, να τον προσκαλέσουμε και να τον εντάξουμε στην ιερότητα του χώρου, να τον επανασυνδέσουμε με τον Χριστιανισμό και τη μυστηριακή, λατρευτική ζωή. Εφαρμόζοντας, δηλαδή, αυστηρά επιστημονικά κριτήρια ως προς τη χρήση των πηγών, με κριτική σκέψη και κυρίως ερχόμενοι στη θέση του εικονικού επισκέπτη, αποπειραθήκαμε να τον μύησουμε στη μυσταγωγία που αποπνέουν οι ιεροί τόποι λατρείας.

Επιπλέον, η ιστορική έρευνα επί αυτών των 32 ιερών ναών έφερε στο φως άγνωστες πτυχές τους και ταυτόχρονα ανέδειξε τον ρόλο που διαδραμάτισαν στον χριστιανικό και κοινωνικό βίο της Αθήνας, καθώς συνδέθηκαν με ιστορικές στιγμές της πρωτεύουσας.

Ερ.: Δηλαδή, τι εννοείτε;

Απ.: Ενδεικτικά, πόσοι άραγε συμπολίτες μας γνωρίζουν ότι στον περίβολο του ιερού ναού των Αγίων Αναργύρων στου Ψυρρή θάφτηκαν πολλοί ήρωες όπως ο οπλαρχηγός Παναγής Κτενάς, ο Νικόλαος Σαρρής, ο Νικόλαος Πιττάκης ή ότι, κατά τους μετέπειτα χρόνους, στην εκκλησία λειτουργούσε ο Άγιος Νικόλαος Πλανάς, ενώ στο ψαλτήρι της διακόνησαν ο Μωραϊτίδης και ο Παπαδιαμάντης; Είναι ευρέως γνωστό ότι ο Όσιος Λουκάς εν Στείρω (896-953) έχει συνδέσει το όνομά του με την Παναγία Παντάνασσα ή ότι εκεί το 1551 εκάρη μοναχή από τον μητροπολίτη Αθηνών Κάλλιστο η Οσιομάρτυς Φιλοθέη η Αθηναία, καθώς κι ότι ο Άγιος Νεκτάριος υπηρέτησε εκεί ως διάκονος μεταξύ των ετών 1881-1885; Και σε επίπεδο κειμηλίων γνωρίζουμε ότι το επιχρυσωμένο τέμπλο της Αγίας Ειρήνης αποτελεί δωρεά του Τσάρου της Ρωσίας Νικολάου Α'.

Τα παραδείγματα αυτά μας βοηθούν να κατανοήσουμε ότι οι ιεροί ναοί είναι αναπόσπαστο τμήμα της βιωματικής εμπειρίας του λαού της Αθήνας, της ταυτότητας της πόλης, των μορφών που ανέδειξε το κοινωνικό, πολιτιστικό και χριστιανικό της περιβάλλον.

Ερ.: Ιεροί ναοί, που «κρύβουν» και τεράστιας πολιτιστικής αξίας και σημασίας έργα τέχνης...

Απ: Πράγματι, αναδεικνύουμε και περιγράφουμε έργα τέχνης, πραγματικά κομψοτεχνήματα που δεσπόζουν εντός των ιερών ναών, όπως ένα τέμπλο, έναν άμβωνα, μια αγιογραφική σύνθεση στην τοιχοποιία ή σε φορητή εικόνα. Πρόκειται για έργα σημαντικότητας δημιουργών, όπως του Κόντογλου, η μελέτη και τρισδιάστατη, λεπτομερής παρατήρηση των οποίων αναδεικνύει άγνωστες πτυχές της τέχνης. Και μπορεί κανείς να ανακαλύψει πολλά και ενδιαφέροντα στην ψηφιακή ξενάγηση αυτών των 32 σημαντικότεων πολιτιστικών μνημείων, για παράδειγμα της Αγίας Αικατερίνης στην Πλάκα, της Αγίας Ειρήνης της οδού Αιόλου, της Αγίας Μαρίνας Θησείου, του Αγίου Γεωργίου Καρύτση, του Αγίου Δημητρίου Λουμπαρδιάρη, των Αγίων Αναργύρων στου Ψυρρή, του Καθολικού της Ι. Μονής Ασωμάτων Πετράκη, της Παναγίας Χρυσοκαστριωτίσσης Ακροπόλεως, του Αγίου Διονυσίου Αρεοπαγίτου, της Ζωοδόχου Πηγής στην οδό Ακαδημίας και του Καθεδρικού Μητροπολιτικού Ναού του Ευαγγελισμού του Θεοτόκου.

Ερ. Με ποιον τρόπο μπορεί κανείς να δει, να ακούσει και να... βιώσει διαδικτυακά όλα αυτά που προαναφέρατε;

Απ.: Καταρχάς, με δεδομένο ότι το συγκεκριμένο έργο αποτελεί παρακαταθήκη για την τοπική Εκκλησία και τις επερχόμενες γενιές, προσπαθήσαμε, αξιοποιώντας την επιστημονική πληροφορία και τον λόγο, να αποταθούμε στους ανθρώπους κάθε ηλικίας και μόρφωσης. Να γίνει προσιτό σε όλους, και γι' αυτό, για παράδειγμα, η μετάφραση των περιγραφών (στα βίντεο) είναι διαθέσιμη σε πέντε γλώσσες (ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά και ρωσικά). Όλα τα βίντεο είναι διαθέσιμα και στο επίσημο κανάλι της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών για τον θρησκευτικό τουρισμό στο YouTube. Και ελπίζω ότι το καινοτόμο αυτό έργο θα αποτελέσει πλοηγό για το μέλλον.